

El crèdit de la realitat

"Hom pot fer moltes coses, en el llarg camí del retorn a la mare terra, i evitant els perills de l'abstractisme. Per exemple tallar en dues meitats -dreta i esquerra, per entendre'ns, no anterior i posterior- una vaca i una vedelleta, exhibir les quatre parts suspeses dins de dipòsits de vidre verdós, i posar al conjunt el títol 'Mare i Fill. Dividits'. Dividits per la serra, evidentment, per significar la divisió metafísica."

/// Fa molts anys, un pintor francès, Amédée Ozenfant, recordava als seus col·legues un instructiu mite antic: Anteu, fill de Neptú, recobrava les forces quan es gitava sobre la seua mare la terra; Hèrcules el va vèncer només quan, mantenint-lo suspès enlaire, trencà el vincle nutrici entre Anteu i la terra. No importa amb quina finalitat adduïa Ozenfant aquesta faula. Qui se'n recorda, d'ell? Però no hi ha dubte que representa una advertència vàlida davant dels perills de l'abstractisme." És un text de Fuster, en efecte, com algun lector deu haver endevinat, concretament d'un llibre primet i modest, *El descrèdit de la realitat*, que va publicar en aquelles edicions heroiques d'en Moll a Mallorca ara fa quaranta anys, el 1955. Fa poques setmanes, en una cerimònia televisada en *prime time*, rodejat del bo i millor dels rics *chic*, alts sacerdots del rock i altre personal de primera fila, un ciutadà de nom Damien Hirst va rebre a Londres el premi Turner, que deu ser molt important si, com expliquen, és cosa de la Tate Gallery i del seu projecte de museu d'art contemporani que es pagarà amb els ingressos de les loteries nacionals (els anglesos, ara que poden jugar als números legalment, no saben molt bé què fer amb els beneficis, vull dir els beneficis fiscals). Llavors el tal Damien Hirst salta a l'escenari muntat a la Tate, no sé si a la vista o no de les obres de Turner, nom del premi, i declara: "és fantàstic el que hom pot fer amb una imaginació retorçada i una serra mecànica".

Hom pot fer moltes coses, en el llarg camí del retorn a la mare terra, i evitant els perills de l'abstractisme. Per exemple tallar en dues meitats -dreta i esquerra, per entendre'ns, no anterior i posterior- una vaca i una vedelleta, exhibir les quatre parts suspeses dins de dipòsits de vidre verdós, i posar al conjunt el títol *Mare i Fill. Dividits*. Dividits per la serra, evidentment, per significar la divisió metafísica. Una imaginació retorçada, pensa ell. Després l'obra es presenta a la Biennal de Venècia del 1993, acaba en la Tate Gallery, i la compren per 210.000 dòlars per formar part del futur museu. Altres animalets, sencers o "dividits", es deixen mirar en pots de formol, com un tauró de quatre metres i alguns corderets d'aire perdut, amb llana i tot. Per animar la mostra, el visitant pot trobar també una caixa amb cucs i el cervell d'una vaca en curs de corrupció: una metàfora de perfecta immediatesa. Sembla que la pròxima exposició del senyor Hirst a Nova York ha hagut de ser ajornada perquè les autoritats -les autoritats sanitàries- posaven alguna

objecció a l'obra *Vaques en descomposició simultant copular*, o alguna cosa semblant.

Em sembla perfecte, que un individu siga prou espavilat per guanyar-se magníficament la vida, i la companyia dels actors, els cantants i els milionaris, fabricant i exposant productes carnis i derivats, amb l'etiqueta que li parega més adequada. Com l'artesà del mateix gremi, Marcel·lí Antúnez, que exposa caps d'aire humà fets de carn de porc cosida i altres productes de xarcuteria variada. Em sembla molt bé. Ja fa anys, més o menys des del temps que Fuster publicava el seu *Descrèdit*, que la "provocació" és un clàssic, forma part del circuit estàndard, i no hi ha res a dir. Amb el mèrit afegit que, com més va, més difícil és trobar novetats sense explotar. Els animalets vius o morts, la carn com a matèria prima, els cucs, la caça, i altres variants del retorn (etern, ja ho deia el mite) a la mare terra, admeten poques novetats. I quant a imaginació rebuscada i concentració de conceptes, veure Beuys, que ja forma part del santoral dels clàssics. Un tal Sergi Caballero, diu un altre diari, torna a la realitat més directament: a través del forat del cul d'un porc dissecat, punt d'observació obligada del visitant. Una altra metàfora, segurament. I una senyora de Beirut, Mona Hatoum, que exposa a la Tate Gallery en companyia de Hirst: sobre el terra es projecta un vídeo, fet amb càmera de quírofàn, que explora i recorre els misteris interiors de l'aparell digestiu de la senyora. O siga, allò que es podria veure a partir d'un forat natural ben il·luminat. És una possibilitat que oferesc gratis a qualsevol lector interessat. Ell que pose la serra mecànica, el formol i la il·luminació, i jo posaré les metàfores i la *twisted imagination*.

Quant a Damien Hirst, animalet en formol i vaques podrides, el director de la Tate diu: "Estic del tot segur que quan la història mirarà endarrere als últims anys 80 i primers 90, Damien Hirst formarà sempre part del cànon d'aquests anys". De primera. I Antúnez ("profeta de la carn com a matèria escultòrica"), afirma que això marca el retorn de l'art als referents reals: "un rebuig al neoconceptualisme -diu- en favor de les coses que la gent pot entendre". Tota una teoria, en efecte. Conceptes no, pernils sí. Escrivia Fuster: "La realitat, desacreditada, s'ha recobrat, ha reprès el seu lloc de vocabulari, com deia Delacroix, però amb un destí que no preveig, que no podia preveure el pintor francès". No sé si Fuster, fa quaranta anys, podia preveure el destí dels porcs i de les vaques.

Joan F. Mira